

Brief 1

Beste Henk,

Ik schrijf je deze eerste brief op vrijdag 20 december rond 6 uur in de ochtend. Ik was vroeg wakker, - om 4 uur al -, zoals al meer nachten deze week. Verandering en stress maken mij onrustig, vooral als die verandering zoveel invloed heeft op de mensen die erbij betrokken zijn, vooral als iets gewoonweg niet te bevatten is. Het is vandaag de laatste werkdag voor Over het IJ Festival en de laatste week dat het voltallige team er was en het besef daalt nu pas echt keihard bij mij binnen: Over het IJ Festival gaat stoppen.

Wat was het bijzonder om 2 weken geleden al jouw verhalen te horen over de eerste jaren van Over het IJ Festival en hoe jij het hebt opgezet.

Het raakte me met hoeveel vuur jij na 32 jaar nog spreekt over hoe dit was voor jou.

Hoe je alle brochures en krantenknipsels uitspreidde over de tafel en ik daar een jonge en brutale Henk op een foto zag, en makers en gezelschappen die ik herkende. Waaronder Dogtroep met Noordwesterwals, mijn eerste kennismaking met het festival, in jouw eerste echte festivaleditie. De verbinding tussen ons twee en mijzelf met het festival startte hier.

Ik moet eerlijk zeggen dat ik het ook spannend vond om jou weer te zien. Natuurlijk wist ik al wel wat van het vuur en de energie waarmee jij het festival maakte, (en alle mensen na jou) en ik kan niet ontkennen dat ik niet iets van schuldgevoel voelde naar jou toe, en naar alle directieleden/ team en makers van het festival na en voor jou. Omdat het mij niet gelukt is het festival te behouden. Hoe hard ik dit ook geprobeerd heb, samen met Mick, samen met ons team en bestuur.

Het vuur dat en de energie die ik bij jou zag herken ik echter van alle kanten, dat is onverminderd ook bij mij aanwezig geweest.

Hoe bouw je een festival? Heb ik mezelf de afgelopen 10 jaar dat ik intensief bij Over het IJ Festival betrokken was, vaak afgevraagd. En dan niet zomaar de praktische kant hiervan, maar de vraag; hoe kan het festival echt landen in Noord, niet zomaar even langskomen één keer per jaar, maar verbonden zijn met Noord en vervolgens met de rest van de stad, het land en de wereld. Hoe verhoud je je oprecht tot je omgeving?

De start van het festival was zoals je twee weken geleden vertelde en zoals men dat zo zegt "van bovenaf een opdracht", een - wat ik altijd dacht -, wat ouderwetse gedachte van cultuur brengen. Ik heb pas tijdens ons afspraak echt begrepen hoe die opdracht voor jou als rasechte Noordeling de kans was om Noord een cadeau te geven waarvan jij van "onderop", én "van binnenuit" wist dat er nood aan was.

Hoe wist jij dat eigenlijk zo goed? Wanneer begon het festival eigenlijk al voor jou? (Toen jij als kind naar jouw ouders keek bij de amateurtheatervereniging? Of kan je een ander specifiek moment benoemen?)

Ik geef hierboven meteen iets aan wat altijd een onderwerp is geweest dat wij open wilden leggen bij Over het IJ,- een van de manieren waarop wij we verhielden tot onze context- : enerzijds de veranderingen in Noord, de gentrificatie, en daarmee ook verbonden het steeds terugkerende gesprek over het "wij en zij gevoel"; oude en nieuwe bewoners; overheid/ Gemeente versus bewoners en wat goed of slecht voor wie is.

Hoe herken jij dit van vroeger? Speelde dit voor jou ook in jouw festivaljaren?

Ik hoopte door ons gesprek ook iets meer te weten te komen over de inhoudelijke drijfveren van het festival en van jou persoonlijk om dit op te zetten. Tijdens ons gesprek raakte het me dat het zo voelbaar was dat jij aan het begin stond van een geschiedenis van locatietheater in de stedelijke context en ik nu aan het eind hiervan en de beweging die zich in deze

periode ontvouwde; van groot spektakel en entertainment door grote namen, naar kleiner werk van maatschappelijk geëngageerde makers, en een focus op talentontwikkeling en nieuwe makers. De kracht van verbeelding in de stedelijke openbare ruimte is echter nog steeds de schakel die de tijd van 32 jaar verbindt.

Ik denk aan al die lagen die Over de NDSM-werf, Noord en zelfs een tijdje over locaties aan de oevers van het IJ van de centrumkant, heen zijn gelegd. Al die nieuwe perspectieven en inzichten die dat gaf. Hoe ikzelf niet meer voorbij kan lopen aan sommige plekken zonder aan die ene voorstelling of dat ene voor mij nieuwe verhaal over die plek te denken. En hoe dat voor heel veel mensen ook zo is. En dat dit iets is wat hopelijk nog lang na echoot in al die hoofden. (Bovenaan in mijn hoofd nu EILAND van Collectief Walden, FC Bergman op de load out, DEGASTEN in het zwembad bij Cordaan, Karlijn Kistemaker als Wijkmaker in de nog te bouwen Buiksloterham, Candyland van Alexandra Broeder, In order of Disappearance van Bart van De Woestijne, Iemand komt van Binnen van Marte Boneschansker, Verdedig Noord van Massih Hutak, Longing to cross the horizons van Hilda Moucharrafiéh, Vrouwen die Bouwen van LIPS&KNOBEL. Maar de lijst is oneindig van makers die pril bij ons startten en door de jaren heen doorgroeiden in ons programma.)

Henk, welke voorstelling echoot het meest na bij jou uit jouw jaren Over het IJ?

Nog een verandering waar ik nu aan denk; het specifieke van locaties; waar Noord in het verleden binnen voorstellingen door makers vaak in historisch opzicht verwerkt werd, of “slechts” als een mooi decor, zijn de makers van nu, en de afgelopen jaren, steeds meer aan de slag gegaan vanuit de vraag wat de betekenis van een locatie kan zijn in het licht van politieke en maatschappelijke waarden en het bieden van een nieuw toekomstperspectief aan het publiek, of een voorstel hiertoe. Een uitnodiging voor makers en publiek om anders te denken, is wat we de afgelopen periode graag boden. In een tijd waarin de wereld in brand staat kon Over het IJ niet anders. Zoals we het al zeiden in een van onze persberichten: *“De ruimte voor verbeelding is het begin van hoe we samen de crisis in de wereld aan kunnen gaan. Verbeelding is het begin van de hoop dat verandering mogelijk is.”* Waar kan dat anders dan op een locatie midden in de wereld, nabij de mensen waar het over gaat. Waar je heel direct iets kan veroorzaken, of bewegen.

Een laatste ding - voor deze eerste brief - wat me raakte aan ons gesprek is dat jij zei; al vanaf het begin van het oprichten van het festival was het trekken en sleuren om het festival overeind te houden. 32 jaar lang is het met vallen en opstaan, groeien en krimpen, bouwen en nu zelfs afbouwen, één doorgaande uitdaging geweest om Over het IJ Festival overeind te houden. Ikzelf heb dat de afgelopen 10 jaar als geen ander gevoeld.

Over het IJ werkte altijd met te lage budgetten, maar met grote volle harten voor de makers en het publiek. Er werd door ons altijd zo goed mogelijk gezorgd voor de makers. We kozen voor makers, ze konden doorgroeien in onze programma's en ook daar weer uit, we gaven ze een begeleidingsbedding, deelden al onze kennis en boterhammen, met een onverminderd groot verantwoordelijkheidsgevoel voor talentontwikkeling en de ontwikkeling van het locatietheater. We reageerden altijd op ontwikkelingen in de wereld en het veld, op de gaten die elders in het ecosysteem van talentontwikkeling vielen, gaven daarbinnen alle ruimte voor onderzoek en experiment, voor de makers én voor onszelf. We vonden onszelf ook steeds opnieuw uit. Om relevant te blijven, om in de tijd te kunnen blijven passen.

Dat dit nu niet meer kan door ons, maakt mij intens verdrietig. Dat je betekenis je wordt afgenomen, je urgentie van bestaan, is voor mij iets ondenkbaars. En terwijl ik dit zeg denk ik aan al die mensen die in landen wonen, of weggevlucht zijn uit landen, waar dit aan de orde van de dag is. Ik ben me er zeer van bewust dat ik spreek vanuit een geprivilegieerde positie en hoe relatief en onbelangrijk dat de positie waarin wij ons bevinden ook weer maakt. Maar ik wil wel aangeven hoe erg het is als je voelt en hoort en ziet dat er nog zo veel meer makers zijn waar we voor hadden kunnen uitmaken en zoveel meer publiek dat meer had

willen meemaken bij ons. Er had zoveel meer tijd kunnen zijn om betekenis te genereren zoals wij het voor ogen hadden om b.v. dit soort feiten of inzichten juist de ruimte te bieden.

Vandaag is de laatste werkdag van het jaar én de laatste dag waarop ons hele trouwe, wijze en sterke team er is. Ook zij kunnen niet meer blijven. Wat een verdriet om hen te moeten missen, om zoveel kennis van locatietheater weg te zien sijpelen, om onze IJ-familie uit elkaar te zien vallen, onze vrollega's (vrienden en collega's).

We trekken vandaag samen onze opslag leeg. Andere makers en organisaties nemen dingen over. Het is fijn dat de spullen een nieuw leven krijgen en ook; het zijn maar spullen, maar het doet ook intens pijn dat je daar letterlijk ziet hoe je huis wordt afgebroken.

Ik ga nu drie weken mijn best doen om bij te komen van dit alles, om dan weer met vernieuwde moed en energie aan de slag te gaan richting ons Over het IJnd feest en ons plan om toch iets van ons erfgoed door te kunnen blijven geven. Daarover meer in mijn volgende brief.

Ik ben benieuwd hoe jij je nu voelt na ons gesprek.

Hele fijne feestdagen voor jou en je geliefden,

Simone